

Saara-Sofia Sirén kok ym.

Kirjallinen kysymys translain uudistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Translain uudistus on tehtävä välittömästi. Uudistuksella tulee päivittää ne ihmisoikeuksia loukkaavat, vanhentuneet ja itsemääräämisoikeutta rajoittavat käytännöt ja lait, jotka Suomessa ovat edelleen voimassa. Sukupuolen juridinen vahvistaminen tulee eriyttää lääketieteellisistä hoidoista, vaade lisääntymiskyvyttömyydestä tulee poistaa ja intersukupuolisten lasten kosmeettisista, lääketieteellisistä operaatioista tulee luopua uudistuksessa.

Tällä hetkellä Suomi on ainoa Pohjoismaa, joka vaatii sukupuoltaan korjaavilta sterilisaatiota. Kyseessä on Suomen lainsäädännön räikeä epäkohta ja ihmisoikeusloukkaus, jonka johdosta Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on huomauttanut Suomea useita kertoja.

Samalla tulee varmistaa myös lasten oikeuksien toteutuminen YK-sopimusten mukaisesti. Niiden mukaan lapsella on itsemääräämisoikeus eli ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon. Esimerkiksi Norjassa 16 vuotta täyttänyt ja Islannissa 15 vuotta täyttänyt voi hakea sukupuolen oikeudellista vahvistamista itse. Hallituksen lakiluonnos esittää sukupuolen juridisen vahvistamisen rajaamista täysi-ikäisille. Asiantuntijoiden mukaan todennäköisyys itsemurhiin ja itsensä vahingoittamiseen kuitenkin laskee, jos nuorilla on mahdollisuus sukupuolen juridiseen vahvistamiseen.

Translain uudistuksessa ei myöskään huomioida intersukupuolisten lasten oikeutta keholliseen koskemattomuuteen. Tarpeettomia lääketieteellisiä toimenpiteitä ei kuitenkaan tulisi tehdä ennen kuin lapsi pystyy antamaan toimenpiteelle tietoon perustuvan suostumuksensa.

Myös kansalaisyhteiskunta on osoittanut voimakkaan tahtonsa translain kunnianhimoiselle uudistamiselle: Oikeus olla -kansalaisaloite keräsi vaaditut 50 000 allekirjoitusta kahdessa päivässä.

Translain uudistusta on kuitenkin jälleen lykätty, vaikka uudistuksesta on linjattu hallitusohjelmassa ja ministeri Kiuru on luvannut useampaan kertaan valtiopäivätoimivastauksissaan, että laki saatetaan voimaan vuoden 2022 aikana. Yhä uusien viivästysten myötä uhkana on, että hallitus ei pysty lunastamaan lupaustaan aikataulusta ja uudistuksen sisältö vesittyy. Lausuttavana ollut lakiluonnos oli jo karsittu versio siitä, mitä voi pitää kohtuullisena ja inhimillisenä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 367/2022 vp

Aikooko Sanna Marinin hallitus parantaa translasten, -nuorten ja -aikuisten asemaa translailla,

millä aikataululla translain uudistaminen etenee ja tuodaanko hallituksen esitys eduskuntaan siinä aikataulussa, että se ehditään hyväksymään tämän eduskunnan aikana,

mistä johtuu, että translain uudistus näyttää viivästyvän yhä uudelleen,

miten varmistetaan, että translain uudistamistyö ei myöhästy entisestään,

miten huolehditaan intersukupuolisten lasten kosmeettisen silpomisen lopettamisesta ja

onko translain uudistuksessa huomioitu lasten oikeudet YK:n ihmisoikeuskomitean huomautuksen mukaisesti?

Helsingissä 30.6.2022

Saara-Sofia Sirén kok

Elina Valtonen kok

Jaana Pelkonen kok

Sari Multala kok